

Баткіліна О.В.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ НАФТОПРОДУКТАМИ

*Науковий керівник: к.е.н., доц. кафедри обліку, аналізу і аудиту,
Свінарьова Г.Б.*

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

Оптова торгівля як галузь товарного обігу є важливим важелем маневрування матеріальними ресурсами, сприяє скороченню зайвих запасів продукції на всіх рівнях і усуненню товарного дефіциту, бере участь у формуванні регіональних і галузевих товарних ринків. Через оптову торгівлю посилюється вплив споживачів на виробників; в свою чергу виробник сам підбирає споживачів. Тому, на сьогодні, оптова торгівля набуває актуальності саме через посилення її ролі в національному господарстві України.

У наукових публікаціях останніх років учених О. Азарян, А. Мазаракі, В. Торопкова, Н. Голошубової, О. Пустовойт та інших знаходили висвітлення питання ролі, місця, значення та обліку оптової торгівлі в сучасній економіці, проблеми її розвитку в Україні, пропонувалися шляхи їх вирішення.

Оптова торгівля товарами або продукцією являє собою сферу підприємницької діяльності з придбання, відповідному перетворенню товарів і подальшої їх реалізації підприємствам роздрібної торгівлі, іншим суб'єктам підприємницької діяльності. Ця діяльність включає як безпосередні комерційні зв'язки в умовах договорів купівлі-продажу та поставки між підприємствами-виробниками і споживачами, так і зв'язки між ними через торгових посередників.

Порядок обліку торгових операцій у сфері оптової торгівлі аналогічний обліку роздрібної торгівлі, але існують деякі особливості. Так, на відміну від підприємств роздрібної торгівлі, оптові підприємства товари обліковують за первісною (купівельною) вартістю на субрахунку 281 «Товари на складах». Визначають первісну вартість приданих товарів відповідно до вимог П(С)БО 9 «Запаси». Для визначення собівартості реалізованих товарів підприємства оптової торгівлі можуть використовувати різні методи, рекомендовані П(С)БО 9 (крім методу нормативних витрат, який використовують у виробничій сфері, та методу продажних цін, який застосовують у роздрібній торгівлі). У більшості випадків підприємства оптової торгівлі визначають собівартість реалізованих товарів методами середньозваженої собівартості, за ціною перших надходжень (ФІФО) або ідентифікованої вартості (для деяких груп товарів).

При реалізації товарів зі складів їх відпуск здійснюють на основі рахунків-фактур, товарно-транспортних накладних та інших супровідних документів, у яких вказують кількість товарів, їх відпускну ціну та вартість за кожним найменуванням. Аналітичний облік реалізації та розрахунків з покупцями ведуть окремо за кожним платіжним документом у відомості обліку реалізації.

Торгову націнку підприємства оптової торгівлі не відображають на субрахунку 285. Її рівень визначають окремо для кожної групи або партії товару і оформлюють відповідним наказом (розпорядженням) керівника торгового підприємства. Рівень торгової націнки може бути встановлений у відсотках до облікової (первісної) вартості товару або ж у твердій сумі. Okremim наказом (розпорядженням) може бути затверджена ціна реалізації товару з урахуванням націнки.

Транспортно-заготівельні витрати (ТЗВ), пов'язані з придбанням товарів, можуть бути прямо розподілені і віднесені на вартість приданих товарів (дебет субрахунку

281) або ж зібрані на окремому субрахунку 289 і розподілені за середнім їх відсотком між реалізованими товарами і залишками товарів на складі.

Нафта і нафтопродукти є специфічним товаром, тому при торгівлі ними необхідно дотримуватись особливих вимог, зокрема, в порядку транспортування, приймання, зберігання, а також при документальному оформленні таких операцій. До нафтопродуктів відносяться: бензин, дизельне паливо, гас, масла, мастила і т. п. Якість нафтопродуктів, які поставляються має гарантувати безпеку для життя і здоров'я споживачів і навколошнього природного середовища.

Порядок приймання, транспортування, зберігання, відпуску та обліку нафтопродуктів на підприємствах і в організаціях України не залежно від форм власності затверджено Інструкцією № 81 [4].

Дія Інструкції не поширюється на міждержавні перевезення нафти і нафтопродуктів.

Відповідно до п. 4.3.1.8 Інструкції № 81 приймання нафтопродуктів від нафтопереробних заводів в Україні може здійснюватися як підприємствами нафтопродуктозабезпечення (ППЗН) і нафтопродуктопровідного транспорту (ППТ), так і безпосередньо споживачами.

Облік нафтопродуктів на таких підприємствах ведеться в одиницях маси. Облік нафтопродуктів на нафтозабезпечувальних підприємствах ведеться в журналі вимірювань нафтопродуктів у резервуарах за ф. № 7-НП по кожному резервуарі окремо з відображенням усіх операцій, здійснюваних кожною зміною. Сторінки журналу повинні бать зброшувані, пронумеровані, скріплени печаткою та підписом керівника.

У бухгалтерському обліку придбані для подальшого продажу нафтопродукти зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. Згідно з п. 9 ПБО 9 "Запаси" [4] первісною вартістю запасів, придбаних за плату, є їх собівартість, що складається з фактичних витрат, пов'язаних з придбанням, тобто із суми, сплаченої постачальнику, ввізного мита, невідшкодовуваних покупцеві непрямих податків, а також із суми транспортно-заготовельних витрат.

У податковому обліку згідно з пп. 5.2.1 п. 5.2 ст. 5 Закону про прибуток суми витрат, сплачених або нарахованих протягом звітного періоду у зв'язку з придбанням нафтопродуктів з метою подальшого продажу, включаються до складу валових витрат.

Платник податків має право включити до податкового кредиту суми ПДВ, сплачені в ціні нафтопродуктів, за першою подією згідно з пп. 7.5.1 п. 7.5 ст. 7 Закону про ПДВ:

- У момент списання коштів з банківського рахунка в оплату нафтопродуктів або виписки відповідного товарного чека;
- У момент отримання податкової накладної, що засвідчує факт придбання нафтопродуктів.

У бухгалтерському обліку при відпуску нафтопродуктів у продаж (вибутті) їх оцінка здійснюється за одним з методів, визначених відповідно до п. 16 ПБО 9 "Запаси".

Для всіх одиниць бухгалтерського обліку запасів, що мають однакове призначення та однакові умови використання, застосовується тільки один метод.

У податковому обліку згідно з п. 4.1 ст. 4 Закону про ПДВ база оподаткування операцій з продажу нафтопродуктів визначається виходячи з договірної вартості, визначеної за вільними або регульованими цінами (тарифами) з урахуванням акцизного збору, ввізного мита, інших загальнодержавних податків і зборів. До складу договірної (контрактної) вартості включаються будь-які суми коштів, вартість матеріальних і нематеріальних активів, що передаються платнику податку безпосередньо покупцем. Сума доходу підприємства-платника податків, отримана від оптового продажу нафтопродуктів, включається до складу валових доходів згідно з п. 4.1.1 Закону про прибуток [3].

Таким чином, облік нафтопродуктів в оптової торгівлі має певні особливості, які необхідно враховувати при розробці та постановці системи обліку на підприємствах, які займаються оптовим збутом нафтопродуктів.

Список літератури:

1. Голошубова Н.О., Торопка В.М. Оптова торгівля: організація та технологія: Навч. посібник / Київський національний торговельно-економічний ун-т. - К.: КНТЕУ, 2005. - 265с.
2. Закон про прибуток - Закон України "Про оподаткування прибутку підприємств" від 28.12.94 р. № 334/94-ВР, в редакції Закону України від 22.05.97 р. № 283/97-ВР (283/97-ВР), з змінами та доповненнями.
3. Закон про ПДВ - Закон України "Про податок на додану вартість" від 03.04.97 р. № 168/97-ВР (168/97-ВР) зі змінами та доповненнями.
4. Інструкція № 81 - Інструкція про порядок приймання, транспортування, зберігання, відпуску та обліку нафти і нафтопродуктів на підприємствах і в організаціях України, затверджена наказом Державного комітету нафтової, газової та нафтопереробної промисловості України, Міністерства економіки України, Міністерства транспорту України, Державного комітету по стандартизації, метрології та сертифікації України, Державного комітету статистики України від 02.04.98 р. № 81/38/101/235/122 (z0685-99).
5. ПБУ 9 - Положение (стандарт) бухгалтерского учета "Запасы", утвержденное приказом Министерства финансов Украины от 20.10.99 г. № 246 (z0751-99), с изменениями и дополнениями.
6. ПБУ 15 - Положение (стандарт) бухгалтерского учета "Доход", утвержденное приказом Министерства финансов Украины от 29.11.99 г. № 290 (z0860-99), с изменениями и дополнениями.

К.е.н., доц. Кірсанова В.В., Недєлкова Г.О.

РЕФІНАНСУВАННЯ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ШЛЯХОМ ПРОВЕДЕННЯ ФАКТОРИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЛІКВІДНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Одеський національний політехнічний університет, Одеса

У процесі фінансово-господарської діяльності кожне підприємство вступає в певні економічні взаємовідносини з іншими суб'єктами господарювання, в результаті цього відбуваються господарські операції, суттєвою складовою частиною яких, з погляду фінансової стабільності підприємства, є дебіторська заборгованість. Саме виникнення дебіторської заборгованості потребує прийняття ефективних управлінських рішень, одним з яких є рефінансування дебіторської заборгованості шляхом проведення факторингових операцій з метою підвищення рівня ліквідності.

Правові, економічні та облікові аспекти здійснення факторингових операцій розглядалися в багатьох наукових працях вітчизняних та зарубіжних авторів, таких як: Г.В. Мисака, Н.М. Левченко, О.Г. Веренич, А.П. Шаповалова.

Під рефінансуванням розуміють переведення дебіторської заборгованості в інші форми обігових активів підприємства (грошові кошти або високоліквідні цінні папери) з метою прискорення розрахунків [1]. На світовому ринку і в Україні діє механізм повернення дебіторської заборгованості, що передбачає декілька методів рефінансування дебіторської заборгованості, зокрема це факторинг, форфейтинг, облік або дисконт векселів.

Факторинг – це продаж дебіторської заборгованості на користь факторингової компанії чи банку. На підставі договору про проведення розрахункових операцій через факторинг банк, наприклад, може придбати в підприємства-продавця право вимоги за поставлені товари та надані послуги, строки сплати за які минули (прострочена